فصلنامه مددکاری اجتماعی
و
بهزیستی اجتماعی

نقش رضایت از زندگی در پیش‌بینی شادکامی دانش‌آموزان دختر؛ مطالعه مقطعی دبیرستان های اول و دوم متوسطه شهر زرقان، شیراز

دکتر احمد کلاته ساداتی[1]، خانم راضیه جیریایی[2]

شماره ۳
سال اول
بهار ۱۴۰۱

چکیده

مقدمه: بهروزی و نیکبختی متاعی است که همواره انسان‌ها به دنبال آن هستند و هر کسی تعبیر خویش را از آن دارد اما روان‌شناسان اجتماعی ثابت کرده‌اند، معنای مشترکی برای خوشبختی در میان مردم نیست، بلکه همه حس خوشایند رضایت از شرایط را خوشبختی می‌نامند.

روش: پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش رضایت از زندگی بر شادکامی در بین دانش‌آموزان دختر انجام شد. در این پژوهش که از نوع همبستگی بود، ۳۰۰ دختر دانش‌آموز دبیرستان‌های اول و دوم متوسطه شهر زرقان، شیراز با روش نمونه‌گیری تصادفی در سال ۱۴۰۰ انتخاب شدند. داده‌ها توسط همبستگی پیرسون و Amos تجزیه و تحلیل شد، نتایج پژوهش نشان داد بین رضایت از زندگی با شادکامی با توجه به متغیر سن رابطهٔ مثبت معنادار ($p= 0/000$) وجود دارد. در مدل Amos شاخص کایاسکویر نسبی (C MIN/DF) به دست آمده ۱/۶۸۰ شده است، ریشه دوم میانگین مجذورات خطای تقریب (RMSEA) ۰/۰۴۷ به دست آمد که بیانگر برازش خوب مدل با داده‌هاست.

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج پژوهش، رضایت از زندگی می‌تواند شادکامی افراد را تحت تاثیر قرار دهد. با توجه به این دو متغیر پیشنهاد می‌شود تلاش بیشتری به توسعه همه جانبه امکانات و فرصت‌ها بویژه در سطح کلان و توزیع عادلانه آنها صورت گیرد زیرا این امر می‌تواند منجر به کاهش احساسات منفی گشته که به طور طبیعی افزایش رضایت از زندگی و در نهایت افزایش شادکامی را نه تنها در بین دانش‌آموزان بلکه در بین همه اقشار اجتماعی می‌شود، در پی خواهد داشت.

کلیدواژه‌ها: اعتیاد، آسیب اجتماعی، بار بیماری، کاهش تقاضا، کاهش عرضه.

۱. دانشیار دانشگاه یزد
۲. کارشناسی ارشد دانشگاه یزد
Email: asadati1392@gmail com

[Downloaded from swasw.socialwork.ir on 2026-11-17]

مقدمه

بهروزی و نیکبختی متاعی است که همواره انسانها به دنبال آن هستند و هر کسی تعبیر خویش را از آن دارد اما روان‌شناسان اجتماعی ثابت کرده‌اند، معنای مشترکی برای خوشبختی در میان مردم نیست، بلکه همه حس خوشایند رضایت از شرایط را خوشبختی مینامند. امروز با تغییر شکل زندگی، گسست روابط، جانشینی رسانه‌های ارتباط جمعی به جای روابط خانوادگی و گروهی افراد، تاثیر گروه‌های همسالان در بین نوجوانان، فقدان محیط‌های فرحبخش، افزایش مصرف‌گرایی، ترویج و تبلیغ شادی‌های کاذب، گسترش خشونت و نداشتن تعریف درستی از شادی و مشکلات عدیده‌ای از قبیل فقر، نداشتن امید به شغل آتی، عدم رضایت از وضعیت موجود، فقدان رفاه نسبی،... پرداختن به نشاط را به صورت یک اصل انکارناپذیر در آورده است. جهت دستیابی به سلامت عمومی افراد جامعه و رهایی از برخی معضلات جامعه و تنش‌های اجتماعی باید به نشاط و شادابی به عنوان متغیر تعیین‌کننده بر میزان رضایت و خرسندی افراد جامعه بها داد . احساس شادی و نشاط یکی از ضروری‌ترین خواسته‌های فطری و نیازهای روانی انسان به شمار می‌رود و به دلیل تاثیرات عمده بر سالم‌سازی و به‌سازی جامعه، مدت مدیدی است ذهن آدمیان را به خود مشغول کرده است به طوری که امروزه بسیاری از ملل به نوعی درصدد ایجاد یک جامعه سالم و با نشاط هستند، زیرا به نظر می‌رسد احساس شادی از یک‌سو انسان‌ها را برای زندگی بهتر و بازدهی بیشتر آماده می‌کند و از سوی دیگر به دلیل ویژگی مسری بودن آن، بستگی‌های فرد را با محیط گسترده می‌کند. از این رو مادامی که شهروندان احساس شادی کنند. همواره در خدمت به شهر و افراد جامعه اهتمام بیشتری می‌ورزند، از این منظر نقش شادی و نشاط در زندگی افراد به حدی بسزاست که متفکر اجتماعی راسکین رابر این نکته تاکید می‌ورزد که «ثروتمندترین کشور، کشوری است که بیشترین افراد شاداب را زیر بال خود داشته باشد» (فرجی، ۱۳۹۲) .

با توجه به ظهور روان‌شناسی مثبت، تلاش‌های بسیار زیادی برای روشن شدن مفهوم شادکامی صورت گرفته است. اندر و لوپز، ing وگرینییرات بسیاری صورت گرفته و علاقه به تحقیق در این حیطه افزایش یافته است (در سال‌های اخیر با کارهای مارتین سیلگمن[1] و همکاران وی در روان‌شناسی، جنبشی با عنوان روان‌شناسی مثبت[2] ایجاد

1. Seligman
2. Positive Psychology

[Downloaded from swasw.socialwork.ir on 2026-11-17]

شده است. در این حیطه مباحثی مثل شادی[1]، امید، سرزندگی و خوشبینی مورد بررسی قرار می‌گیرد (بارلو[2] ، ۲۰۰۲). شادی به عنوان یکی از حیطه‌های روان‌شناسی مثبت، امروزه توجه زیادی را به خود جلب کرده است و معناهای گستردهای را دربر می‌گیرد. وینهون[3] (۱۹۹۴) معتقد است شادی به نوعی قضاوتی اطلاق می‌گردد که شخص درباره مطلوبیت کل زندگی خود نشان می‌دهد، به عبارت دیگر شادی به این معناست که فرد به چه میزان زندگی خود را دوست دارد. لیوبومیراسکی[4] و همکاران (۲۰۰۵) شادی را احساس نشاط، خوشنودی و خوشی و نیز احساس خوب، بامعنا و با ارزش بودن زندگی فرد، در نظر گرفته است. طبق این تعریف مشخص می‌شود که شادی یک پدیدهٔ ذهنی و درونی است. همچنین تحقیقات نشان داده است که اهمیت رضایت از زندگی به‌ویژه در دوران نوجوانی به حدی است که براساس آن می‌توان میزان رفتارهای انحرافی افراد را در آینده و نیز قربانی انحرافات شدن ایشان را پیش‌بینی کرد (والویس[5]، ۲۰۰۸). از سوی دیگر رضایت از زندگی[6] جدای از تاثیر بر نگرش‌های شخصی مانند شادکامی، پیامدهای اجتماعی مهمی به همراه دارد. برای نمونه وجود چنین احساس می‌تواند بی‌قدرتی و انزوا و بی‌اعتمادی در بین مردم، فرآیند توسعه را تسریع کند و با ایجاد احساس تعلق و تعهد اجتماعی بقای جامعه را ضمانت نماید. وجود نارضایتی، با ایجاد بدبینی و نا امیدی در افراد در طول این مدت موجب انزوا و بی‌اعتمادی اجتماعی و از بین رفتن سرمایه‌های اجتماعی می‌شود و در صورت طولانی شدن چنین حالاتی می‌توان نسل‌های بعد را نیز به عنوان قربانیان این واقعه در نظر گرفت. آرجیل[7]، مارتین[8] و لو[9] (۱۹۹۵) بر این باورند که هنگامی که از مردم پرسیده می‌شود منظور از شادکامی چیست، آنها دو نوع پاسخ را مطرح می‌کنند: الف) ممکن است حالات هیجانی مثبتی مانند لذت را عنوان کنند، یا اینکه ب) آن را راضی بودن از زندگی به طور کلی و یا بیشتر جنبه‌های آن بدانند. بنابراین به نظر می‌رسد که شادکامی دست کم دو جزء اساسی (عاطفی و شناختی) دارد. با وجود این شادکامی متضاد افسردگی نیست اما نبود افسردکی شرط لازم برای رسیدن به شادکامی است. به نظر آرجیل و همکاران (۱۹۹۵) اگر شادکامی تنها متضاد افسردگی باشد نیازی به اندازه‌گیری و بررسی آن نیست، زیرا افسردگی به خوبی شناخته شده است. وی باور دارد که سه جزء اساسی شادکامی عبارتند از: هیجان مثبت، رضایت از زندگی و نبود هیجانات منفی از جمله افسردگی و اضطراب. او و همکارانش دریافتند که روابط مثبت با دیگران و طبیعت نیز از اجزاء شادکامی هستند. حدادی کوهسار و غباری بناب (۱۳۹۵) پژوهشی با هدف پیش‌بینی نشانگان رفتاری بر اساس تصور فرد از خدا در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی تهران انجام دادند. تحلیل داده‌ها با استفاده از رگرسیون چندگانه نشان داد که

1. Happiness
2. Barlo
3. Veenhoven
4. Lyubomirsky et al
5. ????
6. Life satisfaction
7. Argyle
8. Martin
9. Lu

[Downloaded from swasw.socialwork.ir on 2026-11-17]

نشانگان رفتاری دانشجویان را به طور کلی می‌توان از روی تصور فرد از خدا پیش‌بینی کرد. همچنین نتایج پژوهش نشان داد، دانشجویانی که تصور پذیرنده و مثبتی از خدا داشتند، از نشانگان رفتاری کمتری برخوردار بودند. مایرز وداینر[1] (۱۹۹۵) می‌گویند وقتی از مردم پرسیده می‌شود فرد شادکام چه کسی است، در پاسخ به شبکه‌ای حمایتی از روابط در یک فرهنگ اشاره می‌کنند که به تفسیری مثبت و خوشبینانه از رویدادهای روزمره زندگی می‌انجامد. همچنین برخی از پژوهشگران از جمله شوارتز[2] و استراک[3] (۱۹۹۱) باور دارند که افراد شادکام کسانی هستند که در پردازش اطلاعات سوگیری دارند، این سوگیری در جهت خوش‌بینی و خوشحالی است؛ یعنی اطلاعات را به گونه‌ای پردازش و تفسیر می‌کنند که به خوشحالی آنها می‌انجامد. با توجه به توضیحات یاد شده به نظر می‌رسد شادکامی مفهومی است که چندین جزء اساسی دارد. نخست آنکه جزئی عاطفی و هیجانی دارد که باعث می‌شود فرد شادکام همواره از نظر خلقی شاد و خوشحال باشد؛ دوم آنکه جزئی اجتماعی دارد که گسترش روابط اجتماعی با دیگران و افزایش حمایت اجتماعی را به دنبال دارد؛ سوم، جزئی شناختی دارد که موجب می‌گردد فرد شادکام نوعی تفکر و نوعی پردازش اطلاعات ویژه خود داشته باشد و وقایع روزمره را طوری تعبیر و تفسیر کند که خوش‌بینی وی را به دنبال داشته باشد. از دیدگاه آرگایل، مقیاس‌های متفاوت خوشبختی و رضایت، شادی و احساس مثبت همگی با هم همبستگی دارند و عامل کلی روشنی را ایجاد می‌کنند، بنابراین شادی یا خوشبختی شبیه یک ویژگی شخصی است که شامل تعدادی عناصر مربوط به هم می‌باشد که در سراسر موقعیت‌ها و در طول زمان ثابت است (آرگایل، ۲۰۰۱). او با پیوند زدن عامل رضایت از زندگی به شادکامی، استمرار و پایداری را به عنوان خصلت شادکامی و نشاط معرفی کرده است. رضایت از زندگی مفهوم فراگیر و در عین حال پایداری است که منعکس کننده احساس و نظر کلی مردم یک جامعه، نسبت به جهانی است که در آن زندگی می‌کنند. اهمیت آن نیز از حیث دلالت‌هایی است که بر ویژگی‌های پایدار نظام اجتماعی دارد (عبدی و گودرزی، ۱۳۷۸).

دیدگاه‌های مختلفی در ارتباط با مفهوم شادکامی مطرح شده است که هر کدام از زاویه‌ای به آن پرداخته‌اند. جامع‌ترین و در عین حال عملیاتی‌ترین تعریف را از نشاط، وینهون[4] ارائه کرده است. بر اساس این تعریف نشاط یا شادکامی به درجه یا میزانی اطلاق می‌شود که شخص درباره مطلوبیت کیفیت کل زندگی خود قضاوت می‌کند، به عبارت دیگر شادکامی به این معناست که فرد به چه میزان از زندگی خود را دوست دارد (وینهون، ۱۹۸۸، به نقل از جعفری، ۱۳۸۲). متغیر رضایت از زندگی از دیدگاه نظریه‌پردازان مختلفی چون دورکیم، لوین، کریزبرگ و... یکی از فاکتورهای تاثیرگذار بر میزان خرسندی و نشاط افراد می‌باشد. از دیدگاه وینهون رضایت از زندگی به وسیله مصاحبت عمیق قابلیت اندازه‌گیری دارد، زیرا که یک حالت ذهنی است او رضایت از

1. Diener
2. Schwartz
3. St rack
4. Veenhoveen

[Downloaded from swasw.socialwork.ir on 2026-11-17]

زندگی را تصور رایج یک فرد از ارزیابی کل زندگی‌اش می‌داند که سر جمع لذت و درد است (آرگایل، ۲۰۰۱). رضایت از زندگی دلالت بر آن دارد که چگونه مردم واقعا رشد[1] می‌کنند و یک ارزیابی کلی از زندگی را فراهم می‌کند که بازتاب افکار، شرایط و توانایی‌هاست (وینهون، ۲۰۰۳). او دریافت موقعیت اجتماعی در شادی تاثیر دارد، اطلاعات نشان می‌دهد که شادی به بخت و بدبختی احساس مربوط است، مردمی که در موقعیت بد قرار دارند که خود را بی‌نشاط تر از مردمی که در موقعیت خوب هستند، نشان دهند و مردمی که موقعیت‌شان بهبود یافته، تمایل دارند که خود را بسیار خوشحال نشان دهند و آنهایی که موقعیت‌شان بدتر شده تمایل به بی‌نشاط بودن دارند که خود را بسیار خوشحال نشان دهند و آنهایی که موقعیت‌شان بدتر شده تمایل به بی‌نشاط بودن دارند، پس شادی یک رفتار تغییر ناپذیر نیست (وینهون، ۱۹۸۸). از سوی دیگر، عوامل شخصی هم بر شادکامی افراد تاثیر گذارند. خلق می‌تواند هم بر سطح شادی مطلق و هم شادی نسبی تاثیر بگذارد و فرد را قطع نظر از کیفیت واقعی زندگی‌اش به یک ارزیابی معین از زندگی متمایل کند. تجربه لذت می‌تواند کوتاه یا حتی بهزیستی درونی به کار می‌رود. زیرا هم با دوام است و هم مربوط به کل زندگی است (وینهون۲۰۰۲).

با وجود اهمیت زیادی که شادکامی برای سلامت روان انسان مخصوصاً دختران نوجوان که پرورش‌دهندۀ نسل آینده جامعه بشری به عنوان مادر هستند و دیگر مفاهیم مرتبط با آن همچون رضایت از زندگی در طول چند دهه گذشته به یک سازه پر کاربرد در برنامه‌ریزی‌های علمی و سیاسی در بسیاری از کشورهای پیشرفته صنعتی و همچنین در حال توسعه تبدیل شده است، کمیت تحقیقات علمی مرتبط با احساس شادکامی در ایران چندان قابل توجه نمی‌باشد. بر این اساس به نظر می‌رسد که رضایت از زندگی یکی از عوامل تاثیرگذار در شادکامی جوامع، بالاخص دختران نوجوان در جامعه ایران باشد. این تحقیق در پی به پاسخگویی به رابطه بین رضایت از زندگی و شادکامی در بین دانش‌آموزان دختر دبیرستان‌های اول و دوم متوسطه شهر زرقان، شیراز است.

روش پروهش

جامعه آماری، نمونه و روش اجرای پژوهش

روش پژوهش، روش توصیفی بود. جامعۀ آماری شامل کلیه دانش‌آموزان دختر دبیرستان‌های اول و دوم متوسطه شهر زرقان، شیراز و دوم متوسطه شهر زرقان، شیراز بلوغ نوجوانان باید مورد توجه قرار گیرد بود که در سال تحصیلی ۹۹-۱۴۰۰ مشغول به تحصیل بودند. از بین جامعه دانش‌آموزان دبیرستانی ۳۰۰ نفر دختر، با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند. دامنه سنی آزمودنی‌ها بین ۱۵ تا ۱۹ سال با میانگین۱۶ و انحراف استاندارد ۱/۵۸ بود.

1. Flouris

شماره ۳
سال اول
بهار ۱۴۰۱

[Downloaded from swasw.socialwork.ir on 2026-11-17]

ابزارهای سنجش

رضایت از زندگی بیانگر نگرش مثبت فرد نسبت به جهانی است که در آن زندگی می‌کند و در واقع همان احساس خشنودی است که در پی دستیابی به آن زمانی نه چندان کوتاه سپری می‌نماید (خوارزمی،۱۳۸۸:۸).

الف) مقیاس رضایت از زندگی، این مقیاس توسط داینر و دیگران (۱۹۸۵) برای اندازه‌گیری سطح رضایت از زندگی کلی افراد طراحی شده است و شامل ۵ سوال با مقیاس پاسخگویی لیکرت ۷ درجه‌ای (کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم) است. ضرایب پایایی هماهنگی درونی و باز آزمایی مقیاس در بین دانشجویان به ترتیب ۰/۸۷ و ۰/۸۲ گزارش شده است (داینر و دیگران، ۱۹۸۵). در این پژوهش رضایت از زندگی به صورت تک عاملی سنجیده شده است که پایایی این پرسشنامه ۰/۷۸ به دست آمد.

شادکامی حالتی است که سه ویژگی دارد: فراوانی و درجه عاطفه مثبت، میانگین سطوح رضایتمندی در طول یک دوره، و فقدان احساسات منفی همانند افسردگی. با توجه به این تعریف تا کنون ابزارهای بسیاری برای سنجش افسردگی ساخته شده است که بدون تردید معروف‌ترین آنها پرسشنامه شادکامی آکسفورد.

ب) فهرست شادکامی آکسفورد[1] (OHI)، یک ابزار ۲۹ سوالی برای اندازه‌گیری شادکامی است که توسط آرگیل[2] و دیگران (۱۹۸۹) ساخته شده است. پایایی این پرسشنامه در بین دانشجویان ۰/۹۰ گزارش شده است. همچنین ارتباط معناداری بین نمرات این پرسشنامه با نمرات خوش‌بینی، برون‌گرایی و روان‌رنجورخویی گزارش شده است (هیل و آرگیل، ۲۰۰۲)). پایایی این مقیاس در بین دانشجویان ایرانی ۰/۹۳ گزارش شده است (علیپور و نور بالا، ۱۳۷۸). در این تحقیق شادکامی با پنج بعد سنجیده شده است. بعد رضایتمندی با یازده گویه (آلفای ۰/۸۳)، بعد خلق مثبت با هفت گویه (آلفای ۰/۷۸)، بعد سلامتی با پنج گویه (آلفای ۰/۶۹)، بعد عزت نفس گویه (آلفای ۰/۶۸)، بعد کارآمدی با دو گویه (آلفای ۰/۶۹) و برای شاخص کل متغیر شادکامی آلفای ۰/۹۲ به دست آمد.

تحلیل عاملی تاییدی متغیر شادکامی

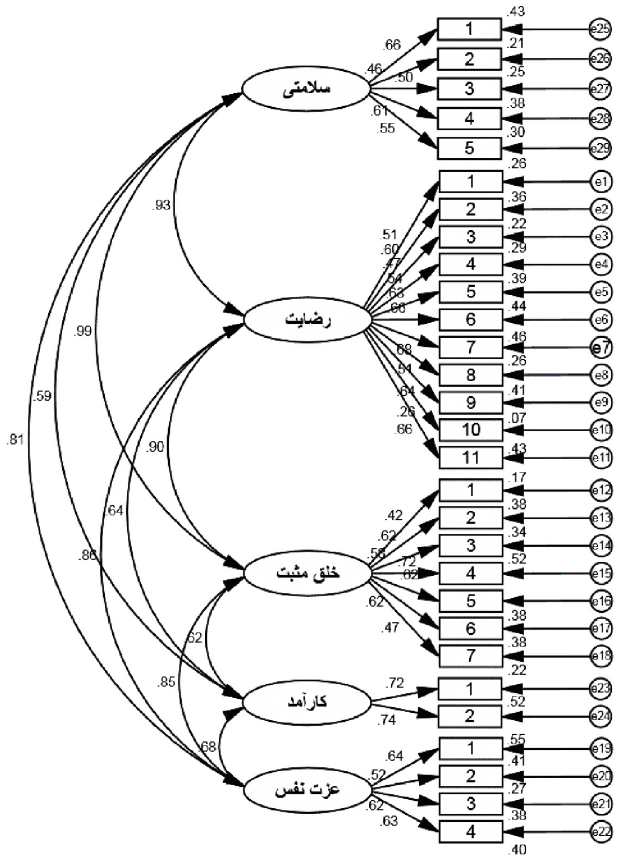
در ادامه مدل تحلیل عاملی متغیر عزت‌نفس در شکل (۱) ارائه شده است. ریشه میانگین مجذور باقیمانده‌های تقریبی[3] یکی دیگر از شاخص‌های برازندگی مدل‌های معادلات ساختاری و تحلیل عامل تأییدی به حساب می‌آید که به طور قطع مهمترین شاخصی است که مبنای پذیرش یا رد یک مدل مفروض قرار می‌گیرد. هر چند اغلب شاخص‌های برازندگی تابعی از یکدیگر هستند، ولی آنچه مسلم است نگاه اول و آخر پژوهشگر به شاخص جذر میانگین مربع باقیمانده‌های تقریبی است. هر چقدر محاسبه کوچکتر باشد مدل برازنده‌تر می‌شود. به طور کلی مدلهایی با شاخص رمزی ۰/۰۱ تا

1. Oxford Happiness Inventory
2. Argyle
3. RMSEA

[Downloaded from swasw.socialwork.ir on 2026-11-17]

۰/۰۵ مدل‌های با برازندگی عالی، ۰/۰۶ تا ۰/۰۸ برازندگی خوب، ۰/۰۸ تا ۰/۱ قابل قبول و بزرگتر از ۰/۱ غیرقابل قبول می‌باشد.

برای ارزیابی برازندگی الگوی معادلات ساختاری از چند شاخص استفاده می‌شود که یک شاخص مورد استفاده، شاخص مجذورکای است. که یک شاخص مطلق مدل به حساب می‌آید و برای مدل‌های با بزرگتر، مجذور کای تقریبا همیشه از نظرآماری معنی‌دار است. به طور قطع مهمترین شاخصی که مبنای پذیرش یا رد یک مدل مفروض قرار می‌گیرد آماره جذر میانگین مربع باقیمانده‌های تقریبی است. که در مدل ما برابر با ۰۸۹ /۰ می‌باشد. این آماره بین ۰/۰۸ تا ۰/۱ قرار دارد، چون این میزان از میزان ۰/۰۸ کوچکتر است حاکی از برازش قابل قبول مدل طراحی شده می‌باشد. مقدار معنی داری برابر با ۰/۰۰۰ یعنی کوچک تر از ۰/۰۵می‌باشد بنابراین مجذور خی به لحاظ آماری معنی‌دار است. به صورت کلی مدل عاملی نشان می‌دهد که گویه‌های متغیر شادکامی از بار عاملی مطلوبی برخودار می‌باشد که قابلیت سنجش میزان شادکامی نمونه مورد بررسی را حاکی است.

شکل ۱- تحلیل عاملی تأییدی برای متغیر شادکامی

Ch-square =2/029, df= 367, p-value= 0/00000, RMSEA= 0/059

[Downloaded from swasw.socialwork.ir on 2026-11-17]

یافته‌های پژوهش

به طور کلی مشارکت‌کنندگان (دانش‌آموزان) در این تحقیق ۳۰۰ نفر بودند. به لحاظ میانگین سنی (۱۶/۱۵) که بیشترین افراد شرکت کنندگان در گروه سنی۱۶ سال بودند. میانگین به دست آمده از تعداد اعضای خانواده در نمونه مورد بررسی (۵/۲۷) است که به طور نسبی۵ نفره می‌باشند. بیشترین تعداد در مقطع اول متوسطه (۲۱۸) و در رشته تجربی (۱۷۱) مشغول به تحصیل بودند.

جدول۱. مشخصات دموگرافیک

تعداد اعضای خانواده						سن					
انحراف معیار	میانگین	فراوانی				انحراف معیار	میانگین	فراوانی			
		۸	۴	valid				۳۶	۱۵	valid	
		۱۳	۵					۱۲۱	۱۶		
		۸۳	۶					۸۳	۱۷		
۱/۴۱۱۳۶	۵/۲۷۳۳	۱۰۲	۷			۱/۵۸۴۰۴	۱۶/۱۵۰۰	۵۶	۱۸		
		۴۶	۸					۴	۱۹		
		۳۲	۹					۳۰۰	کل		
		۱۷	۱۰								
		۳۰۰	کل								

مقطع تحصیلی				رشته تحصیلی			
درصد	فراوانی			درصد	فراوانی		
۷۲/۷	۲۱۸	اول متوسطه	valid	۵۷/۰	۱۷۱	تجربی	valid
۲۷/۳	۸۲	دوم متوسطه		۲۴/۰	۷۲	ریاضی	
۱۰۰/۰	۳۰۰	کل		۱۹/۰	۵۷	انسانی	
				۱۰۰/۰	۳۰۰	کل	

در مورد متغیر شادکامی در جدول۲ نتایج تحقیق نشان داده شده که به طور کلی دانش‌آموزان دختر از شادکامی بالایی برخوردار هستند زیرا میانگین ۵۲/۶۷ به دست آمده بالاتر از حد متوسط است. در بین ابعاد متغیر شادکامی بالاترین میانگین مربوط به بعد رضایتمندی ۲۰/۶۰ می‌باشد. همانگونه که مشاهده می‌شود میانگین شادکامی در بین دانش‌آموزان دختر در حد بالایی قرار دارد و همچنین رضایت‌مندی در بین آنها به نسبت بالا می‌باشد که نشان دهندۀ رابطه رضایتمندی با شادکامی می‌باشد.

[Downloaded from swasw.socialwork.ir on 2026-11-17]

جدول۲. آمار پراکندگی متغیر شادکامی و ابعاد آن

متغیر شادکامی و ابعاد	تعداد گویه	میانگین	انحراف معیار	حداکثر	حداقل
رضایتمندی	۱۱	۲۰/۶۰۳۳	۶/۲۰۳۸۴	۳۳/۰۰	۰/۰۰
خلق مثبت	۷	۱۳/۱۱۳۳	۴/۲۱۱۰۵	۲۱/۰۰	۰/۰۰
سلامتی	۵	۱۱/۱۴۶۷	۳/۴۹۶۵۶	۱۸/۰۰	۰/۰۰
عزت نفس	۴	۶/۳۶۳۳	۲/۷۹۴۷۶	۱۲/۰۰	۰/۰۰
کارآمدی	۲	۳/۴۳۳۳	۱/۶۳۱۲۹	۶/۰۰	۰/۰۰
شادکامی	۲۹	۵۲/۶۷۳۳	۱۵/۰۸۵۷۱	۸۷/۰۰	۰/۰۰

تحلیل استنباطی در جدول ۳ داده‌ها نشان داد که بین رضایت از زندگی با شادکامی رابطهٔ معنادار وجود دارد. بدین معنا که با افزایش رضایت از زندگی میزان شادکامی نیز در بین دانش‌آموزان دختر افزایش می‌یابد (p >۰/۰ ۱).

جدول۳. ضرایب همبستگی و سطح معناداری بین متغیرهای مورد مطالعه

متغیر ملاک و ابعاد آن		رضایتمندی		خلق مثبت		سلامتی	
متغیر پیش بین		Correlation	p-value	Correlation	p-value	Correlation	p-value
رضایت از زندگی		۰/۵۳۸**	۰/۰۰۰	۰/۳۷۴**	۰/۰۰۰	۴۶۴**	۰/۰۰۰

** p* 01/0> p<05/0

ادامه جدول ۳

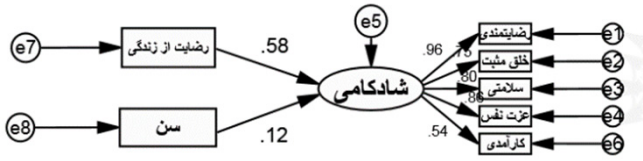
متغیر ملاک و ابعاد آن		عزت نفس		کارآمدی		شادکامی	
متغیر پیش بین		Correlation	p-value	Correlation	p-value	Correlation	p-value
رضایت از زندگی		۰/۵۲۲**	۰/۰۰۰	۰/۲۶۷**	۰/۰۰۰	۰/۵۴۳**	۰/۰۰۰

** p* 01/0> p<05/0

با توجه به جدول ۴ در رابطه با سن نتایج آزمون واریانس یک‌طرفه نشان می‌دهد، بین سن با احساس شادکامی تفاوت وجود دارد. بدین معنا که هر چه سن دختران افزایش یابد احساس نشاط و شادی بیشتری را تجربه می‌کنند (p= ۰۸۴/).

شماره ۳
سال اول
بهار ۱۴۰۱

[Downloaded from swasw.socialwork.ir on 2026-11-17]

جدول۴. آزمون واریانس یک‌طرفه بین سن و شادکامی

گروه سنی	تعداد	میانگین	انحراف معیار	df	F	sig
۱۶-۱۵	۱۵۷					
۱۸-۱۷	۱۳۹	۱۶/۱۵۰۰	۱/۵۸۴۰۴	۲۹۹	۱/۷۶۲	/۰۸۴
۱۹	۴					

۲- مدل ساختاری

جدول۵. شاخه‌های نیکویی برازش مدل

شاخص	CMIN	GFI	AGFI	CFI	IFI	TLI	NFI	RMSEA
مدل پژوهش	۲/۶۱۷	۰/۹۷۴	۰/۹۳۳	۰/۹۸۲	۰/۹۸۲	۰/۹۶۵	۰/۹۷۱	۰/۰۷۴

به‌منظور بررسی برازش مدل پیشنهادی از چند شاخص استفاده شده است. بر پایه قرار داد، مقدار AGFI ,TLI ,ITI ,NFI ,GFI و CFI باید برابر یا بزرگتر از ۹% باشد که بزرگتر از ۹% شده است، که نشان‌دهنده مطلوبیت برازش مدل است. همچنین شاخص کای‌اسکویر نسبی (CMIN/DF) درصورتی‌که کمتر از ۳ باشد مطلوب است که در مدل حاصله ۲/۶۱۷ شده است. ریشه دوم میانگین مجذورات خطای تقریب (RM-SEA) ۰/۰۷۴ به‌دست‌آمده که بیانگر برازش خوب مدل با داده‌هاست. علاوه بر آن نتایج معنی‌داری ضرایب مسیر نشان داد که همه ضرایب معنی‌دار می‌باشند. شاخص‌های ارزیابی کلیت مدل، با توجه به جدول مطلوب است. دامنه مطلوب این شاخص‌ها در مجموع بیانگر این است که مدل مفروض تدوین‌شده توسط داده‌های پژوهش حمایت می‌شوند، به‌عبارت‌دیگر برازش داده‌ها با مدل برقرار است و همگی شاخص‌ها دلالت بر مطلوبیت مدل‌دارند. همانگونه که در مدل ساختاری مشاهده می‌شود متغیر رضایت از زندگی ۵۸ درصد شادکامی دختران دبیرستانی را حمایت می‌کنند که به نسبت میزان بالایی می‌باشد و همچنین متغیر سن ۱۲ درصد شادکامی آنها را تحت تاثیر قرار داده است که این نتایج با توجه به بحرانی بودن دوران بلوغ باید مورد توجه افرادی که با نوجوانان در ارتباط هستند قرار گیرد.

[Downloaded from swasw.socialwork.ir on 2026-11-17]

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر تبیین روابط بین پدیده‌ها و افزودن به دانش موجود در زمینهٔ عوامل اجتماعی تأثیرگذار در زمینهٔ شادکامی دانش‌آموزان بود. جامعه آماری پژوهش، بین ۳۰۰ نفر از دانش‌آموزان دختر دبیرستان‌های اول و دوم متوسطه شهر زرقان، شیراز که بیشتر افراد در گروه سنی ۱۶ سال بودند، در نیمسال دوم ۹۹-۱۴۰۰ صورت گرفت. یافته‌ها نشان داد که بین رضایت از زندگی با شادکامی روابط مثبت وجود دارد. این یافته همسو با پژوهش عبدی و گودرزی (۱۳۷۸) ، آرجیل، مارتین و لو (۱۹۹۵)، شوارتز و استراک (۱۹۹۱)، آرگایل (۲۰۰۱)، بود. آرگایل رضایت از زندگی را عامل استمرار و پایداری خصلت شادکامی و نشاط اجتماعی معرفی می‌کند و معتقد است که رضایت از زندگی مفهوم فراگیر و در عین حال پایداری است که منعکس‌کننده احساس و نظر کلی یک جامعه، نسبت به جهانی است که در آن زندگی می‌کنند. اهمیت آن نیز از حیث دلالت‌هایی است که بر ویژگی‌های پایدار نظام اجتماعی، مخصوصاً تاثیر آن بر نوجوانان که در حال شکل‌گیری شخصیت فردی و اجتماعی هستند قابل تامل است. علاوه بر این نتایج یافته‌ها نشان داد نمره رضایت از زندگی و شادکامی بیشتر از میانگین، متاثر از شرایط سنی پاسخگویان نیز می‌باشد. طبیعی است که با افزایش سن در صورتی که متغیرهای اجتماعی، حمایت لازم از رضایت از زندگی نداشته باشند شادکامی این دختران نیز تحت تاثیر خواهد گرفت، که این موضوع باید قابل تامل خانواده‌ها و افرادی که با نوجوانان در ارتباط هستند قرار بگیرد. همچنین در تبیین این یافته می‌توان بیان کرد که بر اساس دیدگاه وینهون موقعیت اجتماعی تاثیرگذار بر احساس شادی و نشاط افراد است. وینهون دریافت کیفیت زندگی در احساس نشاط یا بی‌نشاطی افراد مربوط می‌شود. به عنوان مثال مردمی که در وضعیت بد اقتصادی، سلامتی یا اجتماعی قرار دارند، خود را بینشاط‌تر از مردمی که در موقعیت خوب هستند، نشان می‌دهند و به نوعی مؤلفه شادی یک رفتار قابل تغییر است که بر حسب شرایط مختلف زندگی تغییر می‌پذیرد. همچنین وینهون بیان می‌کند عوامل شخصی هم بر شادکامی افراد تاثیرگذارند، خلق می‌تواند هم بر سطح شادی تاثیر بگذارد و فرد را جدا از نظر کیفیت واقعی زندگی‌اش به یک ارزیابی مشخص از زندگی متمایل سازد. به طور کلی رضایت از زندگی قسمتی از نشانگان گسترده نگرش‌هایی است که نشان می‌دهد شخص نگرشی نسبتا مثبت یا منفی نسبت به جهانی که در آن زندگی می‌کند دارد. رضایت از زندگی، خوشبختی، شادی، اعتماد به یکدیگر و اینکه شخص از دگرگونی‌های بنیادین اجتماعی حمایت کند یا از جامعه کنونی خود، همه با هم در یک دسته فرهنگی که ارتباط تنگاتنگ با تداوم یا فقدان نهادهای دموکراتیک برای مدتی طولانی در یک جامعه دارد گرد هم می‌آیند، از همین سو شادی که یکی از هیجان‌های مثبت انسان است، متاثر از این عوامل می‌باشد. در تحقیق حاضر، نیز هر چه دانش‌آموزان دختر از موقعیت اجتماعی یا از کیفیت زندگی بهتری برخوردار بودند، شادکامی بالاتری را در تحقیق گزارش می‌کردند.

[Downloaded from swasw.socialwork.ir on 2026-11-17]

پیشنهاد

بنابراین پیشنهاد می‌شود توجه بیشتری به توسعه همه جانبه امکانات و فرصت‌ها به ویژه در سطح کلان و توزیع عادلانه آنها صورت گیرد زیرا این امر می‌تواند منجر به کاهش این احساسات منفی گشته که به طور طبیعی افزایش رضایت از زندگی و در نهایت افزایش شادکامی را نه تنها در بین دانش‌آموزان بلکه در بین همه اقشار اجتماعی می‌شود، در پی خواهد داشت. زیرا پیرو گفته متفکران اجتماعی ثروتمندترین کشور، کشوری است که بیشترین افراد شاداب را زیر بال خود داشته باشد.

منابع

۱. جعفری، ابراهیم؛ عابدی، محمدرضا و دریکوندی، هدایت الله (۱۳۸۱). شادکامی و عوامل مؤثر بر آن. فصلنامه تازه‌های علوم شناختی. شماره ۴، ص. ۵۸-۵۰.

۲. حدادی کوهسار، علی اکبر و غباری بناب، باقر (۱۳۹۵). پیش بینی نشانگان رفتاری براساس تصور فرد از خدا در دانشجویان. مجله پژوهش‌های کاربردی روان‌شناسی. سال هفتم، شماره ۲. ۲۳۴-۲۲۱.

۳. خوارزمی، شهیندخت. (۱۳۸۸). کیفیت زندگی و شاخص خوش بختی. تهران: تبلیغات هفت تبلیغ.

۴. عبدی، عباس؛ گودرزی، محسن (۱۳۷۸). تحولات فرهنگی در ایران. انتشارات روش، تهران.

۵. علیپور، احمد؛ نوربالا، احمدعلی. (۱۳۷۸). بررسی مقدماتی و پایایی و روایی پرسشنامه شادکامی آکسفورد در دانشجویان دانشگاه‌های تهران. فصلنامه اندیشه و رفتار. سال پنجم، شماره ۱، ۶۳-۵۵.

۶. فرجی، طوبی؛ خادمیان، طلیعه (۱۳۹۲). بررسی نقش رضایت از زندگی بر میزان نشاط اجتماعی. فصلنامه مطالعات جامعه‌شناختی جوانان. زندگی بر میزان نشاط اجتماعی. فصلنامه ین بعد رضایتمندی ۲۰/۶۰۳۳ می‌باشد سال چهارم، شماره دهم، ص. ۱۰۲-۸۷.

References

1. Argyle, (2001), *The psychology of happiness.* London: Routledge.
2. Argyle, M., Martin, M., & Lu, L. (1995). *Test ing for st ress and happiness: The role of social and cognitive factors.* St ress and emotion, 15, 173-187.
3. Barlov, J.P (2002), *the measurment of optimism and hope in relation to college st udent retention and academic Success.* Ph.D dissertation. Iowa St ate University.
4. Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). *The satisfaction with life scale.* Journal of Personality Assessment, 49, 71-75.
5. Hills, P., & Argyle, M. (2002). *The Oxford Happiness quest ionnaire: A compact scale for the measurement of psychological well-being.* Personality and Individual Differences, 33, 1073-1082.
6. Lyubomersky S, Sheldon KM,and Schkade D (2005), *Pursuing happiness: The architecture of sust ainable change.* Review of General Psychology.
7. Myers, D. G., & Diener, E. (1995). *Who is happy*? Psychological Science, 6, 10-19.
8. Schwartz, N., & St rack, F. (1991). *Evaluating one's life: A judgment model of subjec-*

[Downloaded from swasw.socialwork.ir on 2026-11-17]

tive well-being. Subjective well-being: An interdisciplinary perspective, 27-48.
9. Valois, Rodert F. (2008), Applied Sichology*: Aninternational Review*, 57.
10. Veenhoven, R (2003) Happhness, *the Psychologist* , 16. pp. 99- 129.
11. Veenhoven, R. (1994), Is happiness relative?, *Social Indicators Research*, 24, argument against context in favor of needs approach.
12. Veenhoven. R (1988) *the utility of happinss Social Indicator Research*, pp. 33-39.
13. vVeenhoven. R (2002) the four qualities of life, *JOURNAL OF HAPPINESS St UDIES*, 1,PP. 1-39.

[Downloaded from swasw.socialwork.ir on 2026-11-17]